

Извештај независног ревизора

Одбору директора Нафтне индустрије Србије а.д. Нови Сад

Наше мишљење

Према нашем мишљењу, консолидовани финансијски извештаји у свим материјално значајним аспектима приказују реално и објективно консолидовано финансијско стање друштва Нафтна индустрија Србије а.д. Нови Сад (у даљем тексту „Друштво“) и његових зависних друштава (заједно у даљем тексту “Група”) са стањем на дан 31. децембра 2016. године, његове консолидоване резултате пословања и консолидоване токове готовине за годину завршену на тај дан у складу са Међународним стандардима финансијског извештавања.

Предмет ревизије

Консолидовани финансијски извештаји за Групу укључују:

- Консолидовани извештај о финансијском позицији друштва са стањем на дан 31. децембра 2016. године;
- Консолидовани извештај о укупном резултату за годину завршену на тај дан;
- Консолидовани извештај о променама на капиталу за годину завршену на тај дан;
- Консолидовани извештај о токовима готовине за годину завршену на тај дан; и
- Напомене уз консолидоване финансијске извештаје, које садрже преглед значајних рачуноводствених политика.

Основ за мишљење ревизора

Ревизију консолидованих финансијских извештаја извршили смо у складу са Међународним стандардима ревизије (МСР). Наше одговорности у складу са поменутиим стандардима описане су у одељку *Одговорности ревизора за ревизију консолидованих финансијских извештаја*.

Верујемо да је ревизорски доказ који смо прибавили довољан и адекватан као основ за изражавање мишљења.

Независност

У складу са Кодексом етичког понашања за професионалне рачуновође издатим од стране Одбора за међународне стандарде етике за рачуновође (IESBA Кодекс), као и етичким захтевима Закона о ревизији који су релевантни за ревизију консолидованих финансијских извештаја у Републици Србији, друштво РwC је независно у односу на Групу. Друштво РwC је испунило и друге захтеве професионалне етике у складу са поменутиим захтевима и IESBA Кодексом.

Наш приступ ревизији

Преглед

- Дефинисали смо ниво опште материјалности од 1.698.000 хиљада динара (у даљем тексту „РСД“), што представља 5% петогодишње просечне добити пре опорезивања.
- Непосредна ревизија извршена је у 9 извештајних јединица које се налазе на територији четири државе.
- Тим ангажован на групној ревизији извршио је ревизију зависних друштва у Републици Србији док су чланице РвС мреже у Бугарској, Румунији и Босни и Херцеговини извршиле ревизију иностраних зависних друштава НИС које се налазе у поменутих земљама.
- Обимом ревизије обухваћено је 98% прихода Групе и 100% апсолутне вредности добити пре опорезивања за Групу.
- Надокнадивост књиговодствене вредности некретнина постројења и опреме
- Процена резервисања за потребе обнављања природних ресурса и заштите животне средине

Ревизију смо конципирали тако што смо утврдили ниво материјалности и проценили ризик од материјално значајног погрешног приказивања у консолидованим финансијским извештајима. Посебну пажњу посветили смо случајевима који предвиђају субјективну процену руководства, као што су нпр. материјално значајне рачуноводствене процене које укључују стварање претпоставки и узимање у обзир неизвесних будућих догађаја од стране руководства. Као и код сваке ревизије, пажњу смо посветили ризику од одбацивања интерних контрола од стране руководства, као и доказима о пристрасности који представљају ризик материјално значајног погрешног приказивања насталог услед проневере.

Материјалност

На обим наше ревизије утицало је начело материјалности. Ревизија је конципирана на начин да се стекне разумно уверење да консолидовани финансијски извештаји не садрже материјално значајна погрешна приказивања. Погрешна приказивања могу настати услед проневере или грешке. Погрешна приказивања се сматрају материјално значајним уколико се оправдано може очекивати да би она могла, појединачно или збирно, утицати на економске одлуке донете на основу консолидованих финансијских извештаја.

На основу нашег професионалног просуђивања, дефинисали смо одређене квантитативне критеријуме материјалности, као и ниво опште материјалности за консолидоване финансијске извештаје као целину, као што је приказано у табели ниже. Поменуто нам је, уз квалитативне факторе, помогло да дефинишемо обим ревизорског ангажовања те природу, временски оквир и обим ревизорских процедура, као и да извршимо процену ефеката погрешних приказивања, уколико постоје, појединачно или збирно, на консолидоване финансијске извештаје као целину.

Ниво опште материјалности	РСД 1.698.000 хиљада
Основ за дефинисање	5% од износа петогодишње просечне добити пре опорезивања
Образложење за примењени ниво материјалности	Имајући у виду да је на текућу добит пре опорезивања утицало колебање цене сирове нафте на светском тржишту, утврдили смо да ниво материјалности треба да буде заснован на петогодишњој просечној добити пре опорезивања, будући да боље одражава одрживост пословних резултата. За стопу од 5% смо се определили јер је та стопа унутар прихватљивих квантитативних критеријума који се користе за профитно оријентисана друштва у овом индустријском сектору.

Са Одбором за ревизију постигли смо договор о обавештавању Одбора о свим погрешним приказивањима већим од РСД 85.000 хиљада идентификованим у току ревизије, као и о погрешним приказивањима мањим од наведеног износа која, према нашем мишљењу, захтевају извештавање.

Кључна питања ревизије

Кључна питања ревизије су она питања која су према нашој стручној процени била од највећег значаја приликом обављања ревизије консолидованих финансијских извештаја за текући период. Поменути питања су разматрана у контексту ревизије консолидованих финансијских извештаја као целине, као и приликом изражавања мишљења о поменутих извештајима, те о њима не изражавамо посебно мишљење.

Кључно питање ревизије

Како смо приступили кључном питању ревизије

Надокнадивост књиговодствене вредности некретнине, постројења и опреме

Ефекат недавних колебања цене сирове нафте на светском тржишту обелодањен је у напомени 3.8 уз консолидоване финансијске извештаје. У току 2016. године, цена сирове нафте типа Брент остала је ниска у односу на цену из 2015. године и у просеку је износила УСД41 по барелу (2015: УСД 55/б).

Надокнадивост књиговодствене вредности некретнина, постројења и опреме која износи РСД 253.760.267 хиљада зависи од будућих токова готовине. Имајући у виду да су некретнине, постројења и опрема, по правилу, дугорочна средства Групе, кључну претпоставку чини став руководства о дугорочним изгледима цене нафте, и то за период дужи од наредне три-четири године.

На почетку 2016. године, због ниске цене (цена сирове нафте износила је УСД 27/по барелу) руководство је закључило да је неопходно извршити ревизију тј. смањити цену нафте друштва НИС прогнозирану у дугом року. Осим поменутог, такође су идентификоване назнаке умањења вредности које су последица успорене динамике улагања у средства за истраживање и процењивање.

Ревизија прогнозираних цена и измена одлука у погледу улагања руководству биле су повод за процену надокнадивости некретнина, постројења и опреме.

Проверу је извршило руководство за релевантне јединице које генеришу готовину (ЈГГ) у последњем кварталу 2016. године, а ми смо пажњу усмерили ка овој области јер је она битна за ставке у финансијским извештајима и укључује значајна просуђивања и процене у погледу неизвесности будућих резултата пословања, стопе раста, цене робе широке потрошње, дисконтне стопе итд.

Прво смо извршили процену макроекономских претпоставки руководства које укључују краткорочне и дугорочне прогнозе цене нафте, стопе инфлације и дисконтне стопе. Ценовне претпоставке у основи модела надокнадивости средстава представљају кључно просуђивање. Упоредили смо претпоставке руководства које се односе на краткорочне цене са тржишним кривама терминских стопа.

Тakoђе смо извршили поређење краткорочних и дугорочних претпоставки (углавном износ просечне пондерисане цене капитала - ППЦК) које руководство користи за потребе дисконтовања будућих токова готовине са просечном пондерисаном ценом капитала изведеном од стране РwC стручњака, као и поређење пројекције раста тржишта горива у југоисточној Европи са пројекцијама реномираних струковних тела те тиме добили читав спектар података треће стране.

Надаље, извршили смо поређење стопе раста, профитабилности и улагања у основна средства са вредностима других вертикално интегрисаних компанија у региону југоисточне Европе и свету.

Обавили смо независну анализу осетљивости на пројекције цене сирове нафте на тржишту и стопу ППЦК која се користи за процену евентуалних одступања која би се могла јавити.

Установили смо да су претпоставке и закључци руководства сагласни са нашим очекивањима и нису примећени изузеци.

Процена резервисања за потребе обнављања природних ресурса и заштите животне средине

Резервисање за потребе обнављања природних ресурса и заштите животне средине обелодањено је у напмени 24 уз Консолидоване финансијске извештаје; рачуноводствене политике и кључна просуђивања и процене садржане су у напмени 2 и напмени 3.

Обрачун резервисања за потребе обнављања природних ресурса и заштите животне средине захтева значајно просуђивање руководства због сложености поступка процене будућих трошкова.

Обнављање природних ресурса инфраструктуре гаса и нафте је активност у настанку, стога постоје ограничени историјски подаци који би служили у компаративне сврхе, а за потребе процене будућих трошкова. Поменути фактори усложњавају поступак утврђивања тачног износа резервисања, који је материјално значајан за консолидовани извештај о финансијском положају Групе.

Руководство врши преглед резервисања за потребе обнављања природних ресурса и заштите животне средине на годишњем нивоу, и то за средства за истраживање и процењивање и средства за прераду. Прегледом су обухваћени ефекти свих промена у законској регулативи Републике Србије, очекивани приступ руководства у погледу обнављања природних ресурса, процене трошкова, дисконтне стопе, као и ефекти промена девизних курсева.

Ми смо извршили критичку оцену годишњих извештаја руководства о исказаним резервисањима. Посебну пажњу смо посветили средствима код којих се промене у процени трошкова директно одражавају на консолидовани извештај о финансијском резултату, а не исказују као средство.

Провером је обухваћено разумевање законских и изведених обавеза у погледу обнављања природних ресурса средстава, и то на основу процене корисног века употребе средства и трошка за заштиту животне средине.

У оквиру редовне процедуре провере узели смо у обзир стручност и објективност експерата који су извршили процену трошкова. Од посебног значаја је то што смо ревизорске поступке применили на резервисања за потребе обнављања природних ресурса и заштите животне средине која су евидентирана за све бушотине на територији Србије, што је највећи део укупног резервисања Групе за потребе обнављања природних ресурса и заштите животне средине.

Резултати поступака које смо обавили потврђују адекватност процене руководства по питању будућих трошкова обнављања природних ресурса и заштите животне средине.

Како смо прилагодили обим ревизије за групу

Прилагодили смо обим ревизије са циљем да обезбедимо примену довољних процедура за потребе изражавања мишљења о консолидованим финансијским извештајима као целине, при чему смо водили рачуна о географској позиционiranости чланица групе и структури руководства Групе, рачуноводственим процесима и системима контрола, као и сектору привреде у коме Група послује.

Приликом дефинисања обима ревизије утврдили смо природу и обим посла који ће бити обављен у извештајним јединицама, као и приликом ревизије консолидованих финансијских извештаја. Тамо где је ревизија обављена од стране домаћих ревизора ми смо вршили надзор на нивоу консолидације, и спровели поступке прегледа са циљем да прибавимо довољно ревизорских доказа који поткрепљују наше мишљење о консолидованим финансијским извештајима посматраним у целини. У свим локалним извештајним јединицама ревизију су вршила друштва која су чланице PwC мреже.

Наш приступ приликом утврђивања обима ревизије друштва НИС састоји се од тростепеног процеса, док се провера у извештајним јединицама од стране ревизора заснива на провери испуњености једног или више доле наведених критеријума, и то:

- 1) Допринос, већи од 5%, на приходе пре опорезивања, приход односно укупна имовина. Код ових извештајних јединица ревизија се врши у пуном обиму;
- 2) Постојање материјално значајног ризика, било на нивоу извештајне јединице посматране као целине или, пак, на нивоу ставке у финансијским извештајима. Ово се односи на ставке у финансијским извештајима код којих постоји ризик од материјално значајног погрешног приказивања, утврђен у току фазе планирања ревизије и изложен у даљем тексту у одељку који се бави областима које захтевају посебну пажњу;
- 3) Најзначајније друге извештајне јединице које нам омогућавају да се уверимо у то да свака ставка у финансијским извештајима испуњава критеријуме, као и да укључимо у ревизију додатне поступке.

На основу овакве процедуре идентификовано је девет извештајних јединица на територији четири државе које су, према нашем мишљењу, захтевале директну примену ревизорских процедура уместо ревизије одређених ставки у финансијским извештајима. Поменуте извештајне јединице заједно остварују 98% прихода и имају 98% укупне имовине.

Због своје структуре и величине, НИС има неколико малих извештајних јединица које посматране појединачно нису материјално значајне али заједно чине значајан део прихода пре опорезивања, прихода, односно укупних средстава. Ове извештајне јединице су обухваћене ревизијом консолидованих финансијских извештаја и том приликом су обављени:

- 1) Укупни аналитички поступци ревизије: Преглед великог броја преосталих извештајних јединица које нису биле одабране за ревизију на појединачном нивоу извршен је приликом прегледа консолидованих финансијских извештаја, при чему је извршена анализа кретања у односу на претходну годину, уз посебан осврт на висок степен ризика салда рачуна и неубичајена кретања по рачунима. Извештајне јединице које нису биле предмет укупних аналитичких поступака ревизије нису материјално значајне, било да су посматране појединачно или у збиру.
- 2) Провера финансијских система, процеса и контрола: Проверу општих контрола обавили смо на нивоу ревизије консолидованих финансијских извештаја. Надаље, НИС има пет извештајних јединица у Србији које су под директном контролом руководства НИС-а. Нашим ангажовањем на пословима ревизије, током којег смо вршили проверу система и контрола и њихове ефикасности, руководио је наш тим задужен за ревизију Групе. Преглед резултата провере се врши у току године и узима у обзир при континуираном ажурирању обима ревизије за Групу.
- 3) Провера конкретних пословних промена (трансакција): Приликом ревизије консолидованих финансијских извештаја извршили смо проверу конкретних трансакција, као и проверу умањења вредности гудвила, проверу стања судских спорова и салда готовине и готовинских еквивалената.

Остали подаци

Руководство је одговорно за остале податке. Остали подаци укључују Годишњи извештај (који искључује консолидоване финансијске извештаје и мишљење ревизора), за који очекујемо да ће нам бити стављен на располагање након датума издавања овог Извештаја ревизора.

Наше мишљење о консолидованим финансијским извештајима не обухвата остале податке те ми нећемо изразити било који вид закључка о ангажовању са изражавањем уверења.

При ревизији консолидованих финансијских извештаја, наша одговорност је да се упознамо са осталим подацима наведеним у тексту горе када нам буду доступни, као и да проверимо да ли поменути подаци материјално значајно одступају од података у консолидованим финансијским извештајима, односно од наших сазнања до којих смо дошли у току ревизије, или су пак на други начин погрешно приказани.

Одговорности руководства и надлежних лица у погледу консолидованих финансијских извештаја

Руководство је одговорно за састављање и реално и објективно приказивање консолидованих финансијских извештаја у складу са Међународним стандардима финансијског извештавања, као и за интерну контролу за коју руководство утврди да је неопходна за састављање консолидованих финансијских извештаја који не садрже материјално значајно погрешно приказивање настало било услед проневере или грешке.

Приликом припреме консолидованих финансијских извештаја, руководство је одговорно за процену способности Групе да настави да послује у неограниченом периоду у будућности, за обелодањивање (по потреби) питања која се односе на концепт наставка пословања, као и за примену концепта наставка пословања као рачуноводствене основе осим уколико руководство нема намеру да покрене процес ликвидације Групе односно престане са пословањем или, пак, нема другу алтернативу осим поменуте.

Надлежна лица су одговорна за надгледање процеса финансијског извештавања за Групу.

Одговорност ревизора за ревизију консолидованих финансијских извештаја

Наш циљ је да стекнемо разумно уверење да консолидовани финансијски извештаји посматрани као целина не садрже материјално значајно погрешно приказивање настало било услед проневере или грешке, и да издамо Извештај ревизора у коме ће бити садржано наше мишљење. Појам разумно уверење означава висок степен уверења али не представља гаранцију да ће се поступцима ревизије која се обавља у складу са Међународним стандардима ревизије (МСР) увек открити материјално значајно погрешно приказивање, ако постоји. Погрешна приказивања могу настати услед проневере или грешке и сматрају се материјално значајним ако се оправдано може очекивати да би могла, појединачно или збирно, утицати на економске одлуке корисника донете на основу консолидованих финансијских извештаја.

У оквиру ревизије коју обављамо у складу са Међународним стандардима ревизије, вршимо професионално просуђивање и задржавамо професионалну скептичност током трајања ревизије. Осим поменутог:

- Вршимо идентификацију и процену ризика од материјално значајног погрешног приказивања у консолидованим финансијским извештајима, насталог било услед проневере или грешке, креирамо и спроводимо ревизорске процедуре као одговор на поменуте ризике и прибављамо ревизорске доказе који представљају довољан и адекватан основ за изражавање мишљења. Ризик од непрепознавања материјално значајног погрешног приказивања насталог услед проневере већи је од ризика непрепознавања материјално значајног погрешног приказивања насталог услед грешке, будући да превара/проневера може да подразумева тајне споразуме, кривотворење података, намерне пропусте, лажно приказивање података или, пак, одбацавање система интерних контрола.
- Стичемо разумевање о интерним контролама које су релевантне за ревизију како бисмо креирали ревизорске поступке, адекватне у датим околностима, а не за потребе изражавања мишљења о ефикасности система интерне контроле Групе.
- Вршимо оцену адекватности примењених рачуноводствених политика и оправданости рачуноводствених процена и обелодањивања извршених од стране руководства.
- Доносимо закључак о адекватности примене концепта наставка пословања као рачуноводствене основе и, на основу прибављених ревизорских доказа, доносимо закључак о томе да ли постоји висок степен неизвесности у погледу догађаја односно стања који може да подстакне значајну сумњу у способност друштва да настави да послује у неограниченом периоду у будућности. Уколико закључимо да постоји висок степен неизвесности, дужни смо да у Извештају ревизора скренемо пажњу на одговарајућа обелодањивања у консолидованим финансијским извештајима, односно да, у случају неадекватних обелодањивања, издамо модификовано мишљење. Закључке доносимо на основу ревизорских доказа прибављених до датума Извештаја ревизора. Ипак, будући догађаји односно стања могу довести до тога да Група престане да послује у неограниченом периоду у будућности.

- Оцењујемо свеукупно приказивање информација, структуру и садржај консолидованих финансијских извештаја, укључујући обелодањивања, као и да ли консолидовани финансијски извештаји приказују трансакције и догађаје на начин који обезбеђује реално и објективно приказивање података.
- Прибављамо довољно адекватних ревизорских доказа о финансијским информацијама друштва односно о пословним активностима унутар Групе са циљем да изразимо мишљење о консолидованим финансијским извештајима. Друштво PwC одговорно је за ревизију финансијских извештаја Групе, у смислу усмеравања, надзора и извршења ревизије. Друштво PwC има искључиву одговорност за мишљење ревизора.

PwC са надлежним лицима размењује информације о планираном обиму и временском оквиру ревизије, као и о значајним налазима ревизије и недостацима система интерне контроле уоченим у току ревизије.

PwC доставља надлежним лицима Изјаву о независности којом потврђује да је поступио у складу са релевантним етичким захтевима у погледу независности и упознаје надлежна лица са осталим питањима за која се оправдано може сматрати да утичу на независност, као и са одговарајућим мерама заштите.

PwC дефинише она питања која су од највећег значаја за ревизију консолидованих финансијских извештаја за текући период и која, сходно томе, представљају кључна питања ревизије. Ова питања су садржана у Извештају ревизора, осим уколико законска регулатива не допушта њихово јавно обелодањивање, или пак када, у изузетно ретким случајевима, PwC утврди да поменута питања не треба обелодањивати у Извештају ревизора јер би последице таквог поступка биле у већој мери штетне него корисне.

Партнер на пројекту ревизије, након које ревизор издаје Извештај независног ревизора је Павел Пеплински (Pawel Peplinski).

PricewaterhouseCoopers d.o.o. Beograd

Београд, Република Србија

1. фебруар 2017. године

